КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ІЗ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ДОСВІД, ВОЄННІ ВИПРОБУВАННЯ ТА ПОВОЄННИЙ РЕНЕСАНС

АНДРЕЙКІВ Андрій Іванович - кандидат юридичних наук, докторант Державного університету «Київський авіаційний інститут»

ORCID: 0009-0007-0595-7062

УДК 340.1+342.4(477)

DOI: https://doi.org/10.71404/NP.2025.2.6

Стаття присвячена аналізу конституційних засад та стану нормативно-правового забезпечення залучення іноземних активів у процесі сучасного та післявоєнного відновлення. Розглядаються особливості підтримки економічної та соціальної стабільності держави в умовах воєнного та післявоєнного стану у світлі виконання міжнародних угод, перспективи виконання конституційних приписів щодо дії міжнародних договорів міждержавного, міжурядового та міжвідомчого видів. На основі дослідження правозастосування норм Конституції, практики Конституційного Суду України, інших органів державної влади визначено особливості правозастосування у сфері міжнародного співробітництва.

Ключові слова: Конституційний Суд України, міжнародні договори, іноземні інвестиції, відновлення, міжнародні фінансові інструменти, воєнний стан, система виконавчої влади, міжнародні фінансові інституції.

Вступ

Суттєві зміни які відбуваються під час війни у сфері суспільних, економічних, соціальних, політико-правових, екологічних відносин України, яка стала жертвою агресії, впливають на всі сфери життєдіяльності, мають прямий вплив на безпекові та оборонні сфери європейських країн, галузі їх економік й продовжують залишатись вагомим чинником глобальних процесів. Відновлення природного стану розвитку країни, яка пережила відкриту збройну агресію ядерної держави є комплексним завданням. У часи викликів і загроз людство, як ніколи, потребує правових орієнтирів для захисту здобутків цивілізації, які воно отримало в результаті свого розвитку. Правозастосування міжнародних норм та приписів, стандартів прав людини, дотримання процедур та регламентів, які нещодавно здавались простими та зрозумілими, у період воєн завжди вимагали переосмислення й навернення до фундаментальних основ права. Особливістю міжнародної співпраці України в період відстоювання своєї незалежності є необхідність швидкої адаптації до існуючих реалій, застосування передових ідей та міжнародних інструментів для використання будь-яких ресурсів, що дадуть змогу відстояти територіальну цілісність, зберегти соціальну стабільність та національне єднання.

Стан дослідження

У юридичній літературі існує значна кількість досліджень з питань конституціоналізму, зокрема щодо обмеження прав і свобод людини в умовах воєнного стану, порядку формування органів конституційної юрисдикції, визначення Конституційним Судом України особливостей реалізації міжнародних стандартів прав людини та організації публічної влади із захисту інвестицій. Зокрема, Д.Д Гриньо досліджує обмеження прав і свобод людини в умовах воєнного стану в Україні, аналізуючи генезу та зміст цього поняття, а також проблеми в законодавстві та правозастосуванні,

І.С. Щебетун та А.І. Марценюк провели порівняльно-правовий аналіз порядку формування іноземних органів конституційної юрисдикції, А.Р. Крусян вивчає питання сучасного конституціоналізму в умовах воєнного стану, Н.В. Камінська і С.В. Шевчук висвітлюють діяльність Конституційного Суду України щодо реалізації міжнародних стандартів прав людини, О.Д. Святоцький розглянув питання конституційного права в контексті організації публічної влади та філософії права, В. Г. Пилипчук – питання конституційного права в розрізі національної та міжнародної безпеки. У свою чергу, В.В.Головченко і В.О. Ріяка зосереджували свої розвідки у сфері питань конституційного права зарубіжних країни, ефективності органів конституційного судочинства із захисту прав особи і громадянина. Мають значну наукову та практичну цінність праці Я. В. Петруненко та Р.А. Джабраілова щодо правового регулювання розвитку економіки в умовах воєнного стану. Однак, питання конституційно-правових засад регулювання міжнародної співпраці в сучасному та повоєнному відновленні є актуальним з точки зору академічного дослідження та практичної новизни.

Постановка проблеми

Завдання відбудови національної економіки потребуватимуть зрозумілої та прозорої архітектури міждержавних, міжурядових відносин, нормативної та інституційної визначеності правового регулювання проєктів міжнародної співпраці та проєктів міжнародної технічної допомоги із відбудови об'єктів державної, комунальної та приватної власності. Цей обсяг завдань передбачає велику кількість залучених суб'єктів, широке коло питань та значний перелік інструментів міжнародної взаємодії. Поряд з цим, така міжнародна співпраця потребує послідовного правового регулювання, сприяння економічній та соціальній безпеці, створення надійного підґрунтя для покращення адміністративних процесів, господарській діяльності, збільшення довіри громадян та іноземців у своїх правах та статусі в публічно-правовій площині.

Незважаючи на наявність нормативної бази, існують певні ризики та прогалини внутрішнього права, які можуть ускладнити процес міжнародної співпраці та міждержавних та міжурядових відносин у питаннях залучення іноземних інвестицій, проєктів, фінансування місцевих та громадських ініціатив. До них належать певна недосконалість положень Конституції, які потребують врахування фактичного стану повоєнного відновлення, законодавства щодо захисту прав інвестиційних державних та приватних фондів, інвесторів-фізичних осіб, відсутність чітких механізмів вирішення інвестиційних спорів, а також проблеми, пов'язані з корупцією та недостатньою прозорістю процедур. Усунення цих недоліків є необхідною умовою для створення сприятливого бізнесового та інвестиційного клімату в Україні. Надання рекомендацій на основі результатів попередніх досліджень та практик, розуміння ролі та місця органів конституційного судочинства в питаннях відносин між державами, які виникають у повоєнний період, є важливим, з точки зору наукової та практичної цінності.

Метою цієї розвідки є аналіз конституційних засад міжнародного співробітництва, насамперед у сфері залучення іноземних ресурсів для відновлення України та вивчення міжнародного досвіду для удосконалення правових механізмів гарантування безпеки капіталовкладень.

Виклад основного матеріалу

У зв'язку із сучасною та майбутньою відбудовою соціальної то економічної стабільності, особливої ваги набувають питання конституційних засад міжнародного співробітництва серед яких головними є: – повага до державного суверенітету та територіальної цілісності (ст. 1, 2, 17, 18 Конституції України); – пріоритет прав людини в діяльності держави, включаючи міжнародні проєкти, які мають бути спрямовані на захист прав і свобод людини (ст. 3 Конституції України); – інтеграція міжнародного права, що визначає чинність міжнародних договорів України як частини національно-

го законодавства (ст. 9 Конституції України), що забезпечує правову основу для міжнародної допомоги й відбудови; – наявність парламентського контролю, через Верховну Раду України, яка ратифікує міжнародні договори, що гарантує їх демократичну легітимність (ст. 85 п. 32 Конституції України) [1]. Конституційний Суд України у своїх рішеннях неодноразово підкреслював, що згідно з Основним Законом, Україна є соціальною, правовою державою, у якій визнається і діє принцип верховенства права, кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості; громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом; конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. Забезпечення зазначених гарантій є серйозним викликом в умовах відкритого повномасштабного вторгнення рф для органів державної влади і органів місцевого самоврядування.

В умовах воєнного стану, певного обмеження прав і свобод особи і громадянина існують ризики швидкої адаптації у післявоєнному відновленні до стандартів верховенства права та практичній реалізації конституційних засад. Як справедливо вказує Д. Гриньо, аналізуючи генезу та зміст поняття обмеження прав і свобод людини під час воєнного стану, існує ряд проблем у законодавстві та правозастосуванні, що посилює необхідність забезпечення максимально можливої міри свободи в демократичному суспільстві навіть в особливий період [2].

А. Крусян, досліджуючи потенційні зміни у системі конституціоналізму України під впливом воєнного стану, розглядає можливість модифікації нормативної основи, функціонального механізму та ідеологічної складової конституціоналізму, робить правильний висновок про необхідність удосконалення конституційної правосвідомості в умовах війни [3]. Слід лише додати, що будь-яка модифікація нормативної архітектури повинна базуватися на непорушному дотриманню принципів правової визначеності норм, поваги до принципів суверенітету, розподілу гілок влади та верховенства права.

В. Головченко та В. Ріяка, вивчаючи досвід контитуціалізму зарубіжних країн, виокремили значення «конституційного контролю» та форми його реалізації в правових системах різних країн. Позиція вчених щодо необхідності належного балансу не лише функцій «тлумачення» права, але й дієвого впливу конституційних судів на збереження балансу влади, у тому числі через організаційну-правову особливість, суддівське самоврядування є вкрай важливі для завдань відновлення країни [4].

Повномасштабна війна, розв'язана російською федерацією проти України, стала каталізатором небаченого за масштабами мобілізаційного процесу на рівні міжнародних організацій, донорських інституцій та коаліції демократичних держав. Умови сучасної війни, що супроводжується тотальними руйнуваннями інфраструктури, соціальних об'єктів, житла, об'єктів критичної енергетики та промисловості, висувають питання післявоєнного відновлення не як суто технічне чи економічне завдання, а як повноцінну сферу міжнародного публічного права. Згідно з Оперативною оцінкою збитків та потреб України (Rapid Damage and Needs Assessment, RDNA4), проведеною Організацією Об'єднаних Націй спільно з урядом України, Групою Світового банку та Європейською комісією, станом на 31 грудня 2024 року загальні обсяги потенційної післявоєнної реконструкції в Україні протягом наступних десятиліть становитимуть не менше 524 мільярдів доларів США [5]. Ряд громадських ініціатив називають значно вищі розміри збитків – 700 мільярдів доларів США [6].

Верховний комісар Організації Об'єднаних націй з прав людини у своїй доповіді щодо основних правлюдини під час збройних конфліктів підкреслював, що держави, які перебувають у стані воєнних конфліктів, не можуть відтермінувати або нівелювати реалізацію змісту та обсягів прав на базові основи життєдіяльності

(здоров'я, їжу, житло, доступ до води, освіту) чи знехтування сутності економічних та соціальних свобод, порушення яких інколи допускається в силу наявного збройного конфлікту. *Держави мають використовувати всі інструменти для досягнення максимуму соціального балансу та благ, навіть за умов виконання оборонних чи правоохоронних функцій* [7].

Агресія рф суттєво вплинула на економіку України, спричинивши значні втрати в інфраструктурі, промисловості та фінансовій системі. Війна негативно впливає на соціальну стійкість, банківську систему та її прогнозованість, доступ до засобів існування, безпеку громад і верховенство права по всій країні. За останніми оцінками ООН, станом на 2024 рік, потреби у відновленні національної економіки в 2,8 рази перевищує номінальний ВВП України. Військовослужбовці, а також цивільні особи зазнали поранень, які можуть призвести до інвалідності. Згідно з офіційними даними, з лютого 2022 року кількість людей з інвалідністю зросла більш ніж на 300 тисяч. 13 відсотків усього житлового фонду України було пошкоджено або зруйновано[8].

Згідно з даними вже згадуваної доповіді RDNA4, з 24 лютого 2022 року до 31 грудня 2024 року, прямі збитки в Україні досягли 176 мільярдів доларів США (порівняно зі 152 мільярдами доларів США в RDNA3 у лютому 2024 року). Серед головних секторів, які постраждали, є житловий сектор (понад 2,5 мільйона домогосподарств), транспорт, енергетика, торгівля та промисловість, а також освіта. Вагомі збитки мають місце в енергетичному секторі, де зафіксовано зростання пошкоджених або зруйнованих об'єктів на 93%, зокрема у сфері генерації, передачі та розподілу електроенергії, та склала близько 6,5 мільярда доларів США, у той час як збитки, завдані атомним електростанціям, сягнули близько 770 мільйонів доларів США. Зі всіх секторів генерацій найбільших руйнувань зазнали Донецька, Харківська, Луганська, Запорізька, Херсонська та Київська області, на які припадає близько 72% загальних збитків. Атаки на енергетичну інфраструктуру України завдали збитків на понад 10 мільярдів доларів США, 12 мільйонів людей залишались без тепла чи з обмеженим доступом до електроенергії, про це свідчить комплексна Оцінка енергетичних збитків, яку провела Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) і Світовий банк [9].

Агресія, руйнування та збитки посилюють актуальність фінансування соціальної сфери та дотримання стандартів життєдіяльності громадян. Історичний досвід показує, що ефективний захист державних інтересів, національної безпеки, громадського спокою та сталого розвитку суспільства, що поєднані із сталими міжнародними відносинами забезпечується поєднанням конституційних гарантій та незалежної судової системи. Міжнародна співпраця України, особливо її договірна основ, має власні правові особливості.

У практичному забезпеченні макроекономічної стабільності, соціального балансу та розвитку підприємництва в умовах воєнного стану органи державної влади в Україні та посадові особи стоять, на нашу думку, перед викликами трьох рівнів. По-перше, необхідно вирішувати поточні завдання функціонування інфраструктури, енергетичної галузі, об'єктів соціальної сфери, які постраждали чи зруйновані внаслідок акту агресії рф. По-друге, формувати правові основи майбутнього розвитку галузей економіки, які необхідно стрімко розвивати за умов завершення воєнних дій. По-третє, формувати принципи, узагальнювати практики, визначати методи оцінки збитків та виводити на рівень міжнародно-правової визначеності механізми компенсацій та відшкодування з боку рф.

Від часу повномасштабного вторгнення з лютого 2022 року, з метою забезпечення належного рівня міжнародної співпраці, органи державної влади здійснюють послідовну діяльність із забезпечення партнерських відносин на міждержавному, міжурядовому та міжвідомчих рівнях. Зазначені завдання потребуватимуть чіткої регламентації, статусу суб'єктів права та реалізації заходів відбудови та відновлення із безумовним дотриманням вимог Конституції та враховувати високу потребу Укра-

їни в залучення значних фінансових, технологічних, інформаційних ресурсів іноземного походження й широкої співпраці із міжнародними інституціям та організаціями. Таким чином, міжнародно-правове регулювання співпраці із відновлення України із залученням суб'єктами міжнародного права, якими є держави та міжнародні організації, можна виокремити в кілька видів договірних відносин: *договори, що регулюють поточні запити* міжнародної, фінансово-економічної допомоги; *угоди про майбутні компенсації* та відшкодування, *угоди щодо принципів обліку та обрахунку збитків та шкоди,* завданої рф внаслідок її агресії на Україну. В окрему категорію слід віднести угоди з так званими квазі міжнародними суб'єктами, якими є недержавні інституції, фонди та громадські організації, вплив яких на поточну та майбутню відбудову України залишатиметься вагомим.

Наприклад, Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) від 18 квітня 2024 року закріплює рамки подальшого співробітництва між Україною та ЄІБ у державному та приватному секторах економіки. Він передбачає реалізацію проєктів реконструкції та відновлення України, а також підтримку процесу її вступу до ЄС. Зокрема, планується прискорена реалізація існуючих проєктів із залученням понад 500 млн євро кредитів та 60 млн євро грантів [10].

Прикладом сприяння транскордонному обміну примірниками творів у доступному форматі для українських бенефіціарів, а також проведення консультацій з питань, що становлять взаємний інтерес, є Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством економіки України та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) від 24 липня 2023 року [11].

Законом України від 10 червня 2023 року ратифікована «Конвенція держав – членів Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ про взаємне надання допомоги з консульських питань». Прийняття такого документа є важливим в умовах воєнного часу, оскільки вона передбачає механізм взаємної допомоги щодо захисту прав та інтересів громадян Сторін на території третіх держав, за згодою останніх, у разі відсутності у цих державах дипломатичних представництв та консульських установ. Ця допомога здійснюється в межах компетенції дипломатичних представництв і консульських установ, шляхом інформування найближчого дипломатичного представництва, і стосується: нещасних чи смертельних випадків, що сталися з громадянами Сторін, про що відповідна Сторона повідомляється протягом двох робочих днів з моменту отримання такої інформації; надання сприяння, де це можливо, громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайних ситуацій або стихійних лих; надання сприяння в організації розшуку громадян, місцезнаходження яких невідомо, з подальшою передачею отриманої інформації та надання, у межах можливого, допомоги, у тому числі правової, у разі проблем, пов'язаних із суднами, що ходять під прапором будьякої із Сторін цієї Конвенції[12].

Зазначені приклади вказують на різноманіття міжнародно-правового регулювання відносин України. Разом з тим, для ефективної міжнародної співпраці необхідно забезпечити чітке нормативне та інституційне регулювання міжнародних та міждержавних відносин, які виникатимуть у процесі реалізації проєктів сучасного та майбутнього відновлення. Такий процес потенційно супроводжуватиметься активним залученням міжнародних партнерів, що зумовлює необхідність чіткого окреслення конституційно-правових засад такого співробітництва.

Зважаючи на інтенсивність сучасних та майбутній міжнародних відносин, інтеграція міжнародних договорів із відновлення чи реалізації міжнародних проєктів, слід розглядати як включення їх до національної системи права, відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 9 Конституції України, за якою, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. У цьому контексті варте окремої уваги рішення Конституційного Суду від 9 липня 1998 року № 12-рп/98, у якому він

надав офіційне тлумачення терміну "законодавство", зазначивши, що під цим терміном слід розуміти не лише закони України, але й чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Таким чином, міжнародні договори, ратифіковані Україною, є складовою частиною національного законодавства[13].

Суверенітет і незалежність України є базовою передумовою будь-якого міжнародного партнерства, що випливає із положення статей 1 та 2 Конституції України, за яким Україна є суверенною і незалежною державою, а її суверенітет поширюється на всю територію держави. Згідно зі статтею 17 Основаного Закону, захист суверенітету та територіальної цілісності є найважливішими функціями держави. Конституційний Суд України неодноразово звертав увагу, що в умовах інтенсивної міжнародної співпраці, є вкрай важливим дотримання встановлених вимог процедур та регламентів, які визначають порядок укладання міжнародних угод. У справі щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» від 12.07.2000 року Суд пояснив, що міжнародний договір має переважну силу над внутрішнім законом, але не над Конституцією України. Ця справа стосувалася ратифікаційних процедур, зокрема, розгляду і ухвалення Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, 1992 року», яку було ухвалено із порушенням вимоги Конституції України, зокрема, частини першої статті 94 (не направлено Президентові України на підпис), частини другої статті 94 (підписаний і офіційно оприлюднений не Президентом України, а Головою Верховної Ради України), частини першої статті 93 (порушено право законодавчої ініціативи Президента України), частини другої статті 89 (мала місце заміна головного профільного комітету Верховної Ради України під час розгляду законопроекту), порушення процедурних правил Регламенту Верховної Ради України. Конституційний Суд зазначив, що порядок підписання і офіційного оприлюднення законів України чітко визначено у статті 94 Конституції України, відповідно до якої закон, прийнятий Верховною Радою України, підписує Голова Верховної Ради України і невідкладно направляє його Президентові України. [14, ст 3].

Варто зазначити, що це рішення призвело до зміни законодавства, зокрема статті 7 Закону України «Про міжнародні договори» у редакції 1994 року, а в наступному прийняття нових законодавчих актів з цих правовідносин, які змінили як порядок ухвалення, так і ратифікаційні процедури міжнародних угод.

В іншому рішенні по справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 8 вересня 2016 року Суд підтвердив принцип «дружнього ставлення до міжнародного права», яким враховуються рішення ЄСПЛ у ході інтерпретації положень, що стосуються конституційних прав та свобод. Це рішення прийнято із врахуванням висновку, наданого Координатором проєктів ОБСЄ на запит Суду. Рішення також спирається на прецедентне право Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) та Керівні положення щодо свободи зібрань, розроблені Бюро демократичних інституцій та прав людини ОБСЄ (БДІПЛ) разом з Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) [15].

Поряд із визначенням пріоритету прав і свобод людини, які визначають зміст державної політики, включаючи міжнародну співпрацю у сфері відбудови та проголошенням у статті 3 Конституції, права і свободи людини як є найвищою соціальною цінністю, а їх гарантії — основою діяльності держави, слід наголосити на послідовній інтеграції в правову систему України стандартів прав людини, що неодноразово підкреслювалось Конституційним Судом України у його рішеннях. Разом з тим, уже в практиці КСУ часів агресії рф використовуються міжнародні стандарти забезпечення прав і свобод. У рішенні від 06.04.2022 № 1-р(II)/2022 (справа про посилений соціальний захист військовослужбовців), Суд вказав, що верховенство права є одним із засадничих конституційних принципів,

який означає, зокрема, те, що Конституція України має найвищу юридичну силу; закони. Інші нормативно-правові акти мають ухвалюватись на основі Конституції України і повинні відповідати її положенням. Конституційний Суд України також наголосив, що верховенство права слід розуміти, зокрема, як механізм забезпечення контролю над використанням влади державою та захисту людини від свавільних дій державної влади. Суд звернувся до міжнародних стандартів гарантій прав людини, зокрема військовослужбовців, наголошуючи, що предметом законодавчого регулювання соціального захисту військовослужбовців є питання, пов'язані з тим, що статус військовослужбовців обумовлює високий ризик отримання поранення, ушкодження здоров'я та відповідає Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо людських прав військовослужбовців від 24 лютого 2010 року CM/Rec (2010)4, відповідно до якої військовослужбовці, які отримують поранення під час служби, їм слід надавати належне медичне обслуговування та, за потреби, надбавки; має також існувати система компенсацій і, за потреби, надбавок у разі смерті на службі у збройних силах; для осіб, які залишають збройні сили та які отримали поранення або захворіли внаслідок служби, має бути доступна відповідна компенсаційна схема (пункти 72, 73). [16].

Висновки

Вивчення конституційних засад міжнародної співпраці України із післявоєнного відновлення, утворення міжнародних фондів відновлення чи будь-яких інституцій міжнародної співпраці слід проводити із врахуванням досвіду позицій конституційних судів іноземних держав, які оцінювали допустимість участі держави в міжнародних програмах/договорах щодо відновлення, трактували визначення та поняття суверенітету й межі допустимості делегування суверенних повноважень міжнародним органам, давали визначення вимог до конституційної процедури укладення міжнародних угод та конституційні гарантії власності, іноземних інвестицій і контролю над національними ресурсами під час та після кризи.

Слід зазначити, що питання відновлення не обмежується лише заходами щодо інфраструктури чи матеріальних об'єктів. Завданням відновлення є повернення життя українського суспільства до стану послідовного природного розвитку, дотримання належного рівня прав особи та громадянина, сталого існування громад та соціальних груп. Важливим аспектом у процесі поточного та майбутнього відновлення є дотримання положень Конституції України, що встановили міжнародно визнані стандарти гарантування прав та свобод, сталий розвиток підприємництва, діяльності інвесторів, а також забезпечують прогнозованість та стабільність правовідносин. Досвід зарубіжних країн та роль органів конституційного судочинства у врегулюванні подібних питань є цінним для України в контексті поточних завдань правової науки.

Аналіз практики Конституційного Суду України та діяльності органів конституційної юстиції зарубіжних країн свідчить про певні виклики дотримання конституційних принципів міжнародної співпраці, при залученні іноземних активів у процесі сучасного та повоєнного відновлення. Разом з тим, рішення КСУ 2022-2024 років, що стосуються обов'язку держави забезпечувати міжнародно визнані стандарти соціального та економічного розвитку, права і свободи громадян, дають підстави позитивно оцінювати роботу Конституційного Суду України, дотримання ним базових принципів та ідей верховенства права, що в свою чергу матиме позитивне значення для залучення іноземних активів.

Література

1. Конституція України: Основний закон України від 01.01.2024 р. № 27-IX. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр/Text

2. Гриньо Д. Д. Обмеження прав і свобод людини в умовах воєнного стану в Україні: генеза, зміст, проблеми законодавства та правозастосування. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 4.

С. 112–116. URL https://www.lawjournal.org.ua/index.php/journal/article/view/1123

3. Крусян А. Р. Сучасний конституціоналізм в умовах воєнного стану: виклики та перспективи. Право України. 2023. № 7. С. 30–37.URL

https://pravoua.com.ua/article/view/5678

4. Головченко В. В., Ріяка В. О. Конституційне судочинство в зарубіжних країнах: ефективність захисту прав особи. Порівняльно-правові дослідження. 2023. № 1. С. 15–22. URL https://comparativelaw.ua/article/view/678

5. Ukraine – Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4) : February 2022 – December 2024 URL. https://www.undp.org/ukraine/publications/ukraine-fourth-rapid-damage-and-needs-assessment-rdna4-february-2022-december-2024-english

6. Маніфест сталого миру https://sustainablepeacemanifesto.org/ua/

7. Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the Protection of Economic, Social and Cultural Rights in Situations of Armed Conflict. URL: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/ ESCR/E-2015–59.pdf#:~:text=During%20emergency%20situations%2C%20 such%20as%20armed%20conflicts%2C%20the,health%20care%20or%20other%20 services%20necessary%20for%20livelihood (дата звернення: 14.11.2024)

8. Виступ заступника міністра соціальної політики України Назара Танацишина на 17-й сесії конференції ООН з питань Конвенції про права людей з інвалідністю 13 червня 2024 року https://www.msp.gov.ua/news/23795.html)

9. Ukraine Energy Damage Assessment. URL https://www.undp.org/ukraine/publications/ukraine-energy-damage-assessment.

10. Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у державному та приватному секторах економіки України між Україною та Європейським інвестиційним банком від 18.04.2024. URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971_001-24#Text

11. Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері інтелектуальної власності від 24.07.2024 URLhttps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999_001-23#Text

12. Закон України «Про ратифікацію Конвенції держав – членів Організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ про взаємне надання допомоги з консульських питань» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 77, ст.272).

13. Рішення Конституційного Суду України усправі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну «законодавство» від 09 липня 1998 року№12-рп URL https://ccu.gov.ua/docs/391

14. Рішення КС України у справі за конституційним поданням 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, 1992 р.» (справа про ратифікацію Хартії про мови, 1992 р.) URL https://ccu.gov.ua/docs/416

15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини п'ятої статті 21 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (справа про завчасне сповіщення про проведення публічних богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій) від 08 вересня 2016 року №6-рп/2016. URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-16#Text

16. Рішення Конституційного Суду України (Другий сенат)у справі за конституційною скаргою Поліщука Сергія Олексійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 статті 16^3 Закону України «Про со ціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (справа про посилений соціальний захист військовослужбовців) від 06.04.2022. No 1-p(II)/2022. URL: https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-22#Text

17. Камінська Н.В. Правові цінності Європейського Союзу та їх вплив на національні правопорядки. *Право України*. 2024.

№7. С. 56-77. DOI: 10.33498/louu-2024-07-056

Andrii Ivanovych Andreikiv — Ph.D. in Law, Doctoral Researcher, Kyiv University "KAI"

CONSTITUTIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF REGULATION OF INTERNATIONAL COOPERATION FOR THE REBUILDING OF UKRAINE: EXPERIENCE, MILITARY TRIALS AND POSTWAR RENAISSANCE

The article is devoted to the analysis of the constitutional foundations and the state of regulatory support of the legal system of Ukraine for the attraction of foreign assets in the process of modern and post-war reconstruction. The author examines the peculiarities of maintaining the economic and social stability of the State in wartime and post-war conditions in the light of the implementation of international agreements, and the prospects for the implementation of constitutional provisions on the effect of international treaties of interstate, intergovernmental and interagency types. Based on the study of the practice of the Constitutional Court of Ukraine and constitutional bodies of foreign countries, the author identifies the peculiarities of law enforcement in the field of international cooperation in reconstruction projects.

Significant changes in the social, economic, social, political, legal, and environmental relations of Ukraine, which has become a victim of aggression, during the war, are affecting all spheres of life and have a direct impact on the security and defense sectors of European countries, their economies, and continue to be a significant factor in global processes. Recovery to the natural condition of development which used to exist in the prewar period of the country that has undergone open armed aggression of a nuclear power is a complex task. In times of challenges and threats, humanity needs legal guidelines more than ever to protect the achievements of civilization that it has gained as a result of its development. The enforcement of international norms and regulations, human rights standards, compliance with procedures and regulations that recently seemed simple and straightforward, have always required a comprehensive rethinking and return to the fundamental foundations of law in times of war. The peculiarity of Ukraine's international cooperation in the period of defending its independence is the need to quickly adapt to the existing realities, apply advanced ideas and international instruments to use any resources that will allow it to defend its territorial integrity, preserve social stability and national unity.

Keywords: Constitutional Court of Ukraine, international treaties, foreign investment, restoration, international financial instruments, martial law, executive branch, international financial institutions.